

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

કરબલાઈ બેગમ

વિરુદ્ધ

મોહંમદ.સઈદ અને અન્ય.

૭ ઓક્ટોબર, ૧૯૮૦

[પી. એન. ભગવતી અને એસ. મુર્તઝા ફઝલ અલી, ન્યાયમૂર્તિ.]

ચુ. પી. કોન્સોલિડેશન ઓફ હોલિંગ્સ એક્ટ, ૧૯૫૩, કલમ ૯ અને ૪૯-જમીનના ભાડા અને નફામાં સહ-હિસ્સેદાર દ્વારા બિન-ભાગીદારી-શું બરતરફી સમાન છે-શું અન્ય સહ-હિસ્સેદાર પ્રતિકૂળ કબજો દ્વારા માલિકી મેળવે છે.

અપીલકર્તા વિધવા છે અને પ્રતિવાદી નંબર ૧ અને ૨ તેમના પતિના પિતરાઈ ભાઈઓ હતા.તેઓ સહ-ભૂમિદાર હોવાના કારણે વિવાદમાં રહેલા જમીનના સંયુક્ત કબજામાં હતા. પક્ષકારોની સંયુક્ત ખેવટ ૧૩૫૯ સુધી ફસલી હતી. વાદીએ તેના હિસ્સા પર સંયુક્ત કબજો મેળવવા માટે દાવો દાખલ કર્યો હતો અને દલીલ કરી હતી કે તે લખનઉમાં તેના પુત્રો સાથે રહે છે અને પ્રતિવાદીઓ ખેતીની જમીન અને ઉપવનોની સંભાળ રાખે છે અને પ્રતિવાદી દ્વારા તેને સમયાંતરે તેનો હિસ્સો આપવામાં આવે છે.તે સમયાંતરે ગામમાં પણ જતી અને પોતાનો

હિસ્સો મેળવતી.તેણીએ આક્ષેપ કર્યો હતો કે પ્રતિવાદીઓએ તેણીને ખાતરી આપી હતી કે તેણીના હિસ્સાની યોગ્ય રીતે સંભાળ લેવામાં આવશે અને તેમના દ્વારા તેનું રક્ષણ કરવામાં આવશે.વાદીએ વધુમાં આક્ષેપ કર્યો હતો કે મુકદ્દમાના માત્ર ૩ વર્ષ પહેલાં જ તેને ખબર પડી હતી કે તેનું નામ ખેવટમાંથી કાઢી નાખવામાં આવ્યું છે, અને કાર્યવાહી હાથ ધરવાના એકીકરણમાં સમગ્ર મિલકતને રૂપાંતરિત કરવામાં આવી હતી, જેમાં પ્રતિવાદીઓના નામે તેને ક્યારેય જાણ કરવામાં આવી ન હતી.પ્રતિવાદીઓએ આ દાવાને આ આધાર પર લડ્યો હતો કે, તેઓ વિવાદમાં જમીનના અલગ કબજામાં હતા, વિવાદમાં રહેલા પ્લોટ "આદિવાસીઓ દ્વારા કબજે કરવામાં આવ્યા હતા જેમણે યુ. પી. જમીનદારી નાબૂદી અને જમીન સુધારણા અધિનિયમ, ૧૯૫૦ હેઠળ સિરદાર અધિકારો મેળવ્યા હતા, વાદીએ કાયદાની કામગીરી દ્વારા પોતાનો હક ગુમાવ્યો હતો અને છેતરપિંડીના આરોપોને નકારી કાઢ્યા હતા.

ટ્રાયલ કોર્ટે દાવો ફગાવી દીધો હતો પરંતુ અપીલ પર જિલ્લા ન્યાયાધીશે જમીનના બે પ્લોટના સંબંધમાં વાદીની તરફેણમાં સંયુક્ત કબજો માટે દાવો કર્યો હતો.ઉચ્ચ અદાલતે પ્રતિવાદીઓની અપીલ સ્વીકારી હતી.

આ અદાલતને અપીલ કરવાની મંજૂરી આપવી,

નોંધ્યું :૧. જે આધારો પર ઉચ્ચ અદાલતે જિલ્લા ન્યાયાધીશના નિર્ણયને ઉલટાવી દીધો છે તે કાયદામાં ટકાઉ નથી અને ઉચ્ચ અદાલતના ચુકાદાને ટકી રહેવાની મંજૂરી આપી શકાતી નથી.[૮૬૯એફ]

૨. અન્ય એક હકીકત જે સ્વીકૃત સ્થિતિમાંથી બહાર આવે છે તે એ છે કે જો પ્રતિવાદી ૧ અને ૨ ખેવટમાં વાદીના કોભૂમિધર હતા અને તેમના હેઠળ સરકારી ભાડૂતો પણ હતા, તો સરદાર ભાડૂતો પ્રતિવાદીઓને એકલા છોડીને સહ-ભાગીદારોમાંથી એકની જમીન પર કેવી રીતે કબજો કરી શકે જેથી પ્લોટ તેમને ફરીથી ફાળવવામાં આવે.[૮૬૭ C]

૩. તે સારી રીતે નક્કી કરવામાં આવ્યું છે કે સહ-હિસ્સેદારની જમીનના ભાડા અને નફામાં માત્ર બિન-ભાગીદારી એ હકાલપટ્ટી સમાન નથી, જેથી કબજામાં રહેલા અન્ય સહ-હિસ્સેદારને પ્રતિકૂળ કબજો દ્વારા હક આપવામાં આવે.જો આ હકીકત સ્વીકારવામાં આવે તો પણ કાનૂની સ્થિતિ પ્રતિવાદીઓનંબર ૧ અને ૨ વાદીના સહ-ભાગીદાર હોવાથી, વાદી વતી રચનાત્મક ટ્રસ્ટી બનશે અને વાદીના અધિકારને ટ્રસ્ટી દ્વારા સુરક્ષિત માનવામાં આવશે. [૮૬૭ડી]

સદર કેસમાં તે સ્પષ્ટ છે કે પ્રતિવાદીઓની સ્થિતિ, રચનાત્મક ટ્રસ્ટીઓની પ્રકૃતિ સિવાય, કાયદામાં વાદીનો કબજો હશે.[૮૬૭ઈ]

૪.(i) જિલ્લા ન્યાયાધીશનો ચુકાદો કે મહેસૂલ રેકૉર્ડમાંથી અપીલકર્તાનું નામ હટાવવા માટે આયોજિત છેતરપિંડી કરવામાં આવી હતી તે હકીકતનું સ્પષ્ટ તારણ હતું અને જો તે ખોટું હતું (જોકે તે સંપૂર્ણપણે સાચું છે) તો પણ બીજી અપીલમાં હકીકતના તારણમાં દખલ કરવા માટે ઉચ્ચ અદાલત માટે તે ખુલ્લું ન હતું.[૮૬૮બી]

૪.((૨) ઉચ્ચ અદાલતે એ આધાર પર કાર્યવાહી કરી હતી કે આ આદેશને રદબાતલ બનાવવા માટે એકત્રીકરણ સત્તાવાળાઓ પર કોઈ છેતરપિંડી કરવામાં આવી હોવાનું દર્શાવવા

માટે કંઈ નથી. ઉચ્ચ અદાલતે અહીં વાદી દ્વારા કરવામાં આવેલા કેસને સંપૂર્ણપણે ગેરસમજ કરી હતી.[૮૬૮૦]

૫. જિલ્લા ન્યાયાધીશની હકીકતનો નિષ્કર્ષ કે વાદીને ઉપજમાંથી કોઈ હિસ્સો આપવામાં આવ્યો ન હતો તે સાબિત કરવા માટે રેકૉર્ડ પર કોઈ પુરાવા નથી અને તેથી, વાદીને કબજામાંથી હાંકી કાઢવામાં આવ્યો હોવાનું માનવામાં આવે તે નિષ્કર્ષ બીજી અપીલમાં બંધનકર્તા હતો.[૮૬૮સી-ડી]

૬. ઉચ્ચ અદાલતે રેકૉર્ડની ભૂલ કરી કારણ કે અપીલકર્તાનો સ્પષ્ટ પુરાવો એ છે કે તેણીને એકીકરણની કાર્યવાહી વિશે બિલકુલ જાણ કરવામાં આવી ન હતી અને પ્રતિવાદીઓ દ્વારા ખાતરી આપવામાં આવી હતી કે તેઓ કોઈપણ કાર્યવાહીમાં તેના હિસ્સાની યોગ્ય કાળજી લેશે.[૮૬૮એફ]

૭. તે સારી રીતે નક્કી કરવામાં આવ્યું છે કે જ્યાં સુધી હકના આધારે દાવાને બાકાત રાખવાની કાયદામાં સ્પષ્ટ જોગવાઈ ન હોય ત્યાં સુધી અદાલતો પક્ષકારોના હકને સ્થાપિત કરવા માટે દાવાની મર્યાદાને સરળતાથી અનુમાન કરશે નહીં.[૮૬૮બી]

સુબા સિંહ વિરુદ્ધ મહેન્દ્ર સિંહ અને અન્યો.એ. આઈ. આર. ૧૯૭૪ એસ. સી. ૧૬૫૭ નો ઉલ્લેખ કર્યો છે.

સિવિલ અપીલેટ જ્યુરિસડિક્શન:૧૯૭૮ની સિવિલ અપીલ નંબર ૧૨૦૪.

બીજી સિવિલ અપીલ નંબર ૯૦/૭૫ માં અલ્હાબાદ હાઈકોર્ટ (લખનૌ બેન્ચ) ના ૫-૪-૧૯૭૮ ના ચુકાદા અને આદેશથી સ્પેશીયલ લીવ દ્વારા અપીલ.

અપીલકર્તા વતી આર. કે. ગર્ગ, વી. જે. ફાન્સિસ અને સુનીલ કુમાર.

પ્રતિવાદીઓ માટે ઉમા દત્તા, પ્રેમ મલ્હોત્રા અને કિશન દત્ત.

કોર્ટનો ચુકાદો ન્યાયમૂર્તિ ફઝલ અલી દ્વારા આપવામા આવ્યો હતો.

કેવી રીતે અપ્રમાણીક પિતરાઈ ભાઈઓ, તેમના ભાઈની વિધવાની જમીનની સાર સંભાળ રાખતા હતા, જે વિધવા રેહતી હતી તે દુર હતી તેમનામાં મૂકેલા વિશ્વાસનો અનુચિત લાભ ઉઠાવતા અને પ્રામાણિકપણે મિલકતનું સંચાલન કરવા અને તેને યોગ્ય હિસ્સો આપવાનું ગુલાબી ચિત્ર દોરતા, તેમની સાળીના હિસ્સા પર લોભી આંખો નાખે છે અને ખેદજનક યોજના સાથે, તેણીને તેના કાનૂની હિસ્સાથી વંચિત રાખવાનો પ્રયાસ કરે છે અને તેના કાનૂની અધિકારોને નકારી કાઢે છે તે આપણા ગ્રામીણ જીવનની અસામાન્ય વિશેષતા નથી.આ વાત આ કેસના તથ્યો દ્વારા યોગ્ય રીતે દર્શાવવામાં આવી છે, જ્યાં સસરા હાથમાંથી અને તેના પિતરાઈ ભાઈઓના હાથમાંથી મિલકતનો પોતાનો હિસ્સો છીનવી લેવાના તેના કાનૂની અધિકારોને સમર્થન આપવા માટે લાંબા દોરેલા મુકદ્દમામાં સામેલ થવા માટે સંજોગોના બળ દ્વારા પ્રેરિત હતી.આ ગરીબ અને અસહાય અપીલકર્તા, કરબલાઈ બેગમની કમનસીબ વાર્તા છે, જે અલ્હાબાદ હાઈકોર્ટમાંથી ન્યાય મેળવવામાં નિષ્ફળ રહી હતી અને તેને દેશની સર્વોચ્ચ અદાલતનો દરવાજો ખખડાવવાની ફરજ પડી હતી અને તેથી તેણે સ્પેશીયલ લીવ મેળવ્યા પછી આ કોર્ટમાં હાલની અપીલ દાખલ કરી છે.

કેસની હકીકતોને સમજવા માટે, પક્ષકારોની ટૂંકી વંશાવળી આપવી જરૂરી હોઈ શકે છે, જે જિલ્લા ન્યાયાધીશના ચુકાદામાં જોવા મળે છે અને નીચે દર્શાવેલ છે:

મીર તફઝુલ હુસૈન

(૧) સૈયદ ખાદિન હુસૈન સૈયદ લેક હુસૈન (વિધવા કરબલાઈ બેગમ-વાદી)

(૨) સૈયદ સાદિક હુસૈન

મોહમ્મદ.બાસલુર (ડેફ.નં. એલ)

મોહમ્મદ.રશીદ (વિધવા શ્રીમતી. શકીરા બાનો, ડેફ.નંબર ૨)

અપીલકર્તા કરબલાઈ બેગમ સૈયદ લેક હુસૈનની વિધવા હતી અને પ્રતિવાદી નંબર ૧ અને ૨ તેના પતિના પિતરાઈ ભાઈઓ હતા.સ્વીકૃત સ્થિતિ એવી લાગે છે કે વાદી અને પ્રતિવાદીઓ વિવાદગ્રસ્ત પ્લોટના સંયુક્ત માલિક હતા, સહ-ભૂમિદારો હતા, કારણ કે ઉત્તર પ્રદેશ જમીનદારી નાબૂદી અને જમીન સુધારણા અધિનિયમ, ૧૯૫૦ દ્વારા જમીનદારી નાબૂદ થયા પછી વાદી-અપીલકર્તા, મોહમ્મદ.બશીર અને મોહમ્મદ.રશીદ જમીનમાં જમીનના જમીનદાર બન્યા હતા.તે પણ વિવાદિત નથી કે ૧૩૫૯ ફસલી સુધી બંને પક્ષોની સંયુક્ત ખેવટ હતી, જે અપીલકર્તા દ્વારા રજૂ કરાયેલા ખેવટના અર્કમાંથી દેખાય છે.વાદીનો કેસ એ હતો કે તે લખનઉમાં તેના પુત્રો સાથે રહેતી હતી અને તેના પતિના પિતરાઈ ભાઈઓ ખેતીની જમીન અને ઉપવનો ધરાવતી જમીનની સંભાળ રાખતા હતા અને તેણીને તેના પિતરાઈ ભાઈઓ દ્વારા સમયાંતરે તેનો હિસ્સો આપવામાં આવતો હતો.એવો પણ આરોપ મૂકવામાં આવ્યો હતો કે તે સમયે સમયે ગામમાં જતી હતી અને પોતાનો હિસ્સો મેળવતી હતી.ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ તેણીના નિવેદનમાં, તેણીએ સ્પષ્ટપણે જણાવ્યું છે કે પ્રતિવાદીઓ, મોહમ્મદ.બશીર અને

મોહમ્મદ.રશીદ સંયુક્ત મિલકતોનું સંચાલન કરતો હતો અને તેનો હિસ્સો આપતો હતો અને તેને ખાતરી આપી હતી કે તેના હિસ્સાની યોગ્ય રીતે સંભાળ લેવામાં આવશે અને તેમના દ્વારા તેનું રક્ષણ કરવામાં આવશે.આમ, પ્રથમ અને બીજા પ્રતિવાદીએ વાદીનો વિશ્વાસ મેળવ્યા પછી મિલકતોનું સંચાલન કરવાનું ચાલુ રાખ્યું અને પોતાનો હિસ્સો આવ્યો જેથી તેણીને તેમના દુષ્ટ ઇરાદાઓ પર શંકા ન થાય.વાદીએ તેના નિવેદનમાં વધુમાં આક્ષેપ કર્યો હતો કે એકીકરણની કાર્યવાહી દરમિયાન, અલગ પ્લોટ બનાવવામાં આવ્યા હતા અને પ્રતિવાદીઓ દ્વારા તેને ક્યારેય કોઈ કાર્યવાહી વિશે જાણ કરવામાં આવી ન હતી અને તે એવી છાપ હેઠળ હતી કે તેના હિસ્સાની યોગ્ય રીતે સંભાળ લેવામાં આવી રહી છે.દાવાના માત્ર ત્રણ વર્ષ પહેલાં જ વાદીને ખબર પડી કે તેનું નામ ખેવટમાંથી કાઢી નાખવામાં આવ્યું છે અને પ્રતિવાદીઓના નામે કાર્યવાહી હાથ ધરવાના એકીકરણમાં સમગ્ર મિલકતમાં ફેરફાર કરવામાં આવ્યો છે.તેથી, વાદી દ્વારા શેર પર સંયુક્ત કબજો માટે દાવો.

ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા દાવો ફગાવી દેવામાં આવ્યો હતો પરંતુ અપીલ પર જિલ્લા ન્યાયાધીશે માત્ર ચકબંદી પ્લોટ નંબર ૨૦૧ અને ૨૭૪ ના સંદર્ભમાં સંયુક્ત કબજો માટે દાવો કર્યો હતો.પ્લોટ નંબર ૯૩,૯૪ અને ૧૦૬ના સંદર્ભમાં ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા વાદીના દાવાને ફગાવી દેવાને સમર્થન આપવામાં આવ્યું હતું. હાલના કિસ્સામાં, તેથી, અમે ફક્ત ચકબંદી પ્લોટ સાથે જ ચિંતિત છીએ. જે નંબર ૨૦૧ અને ૨૭૪.પ્લોટ નંબર ૨૦૧ને પ્લોટ નંબર ૧૫૮,૧૫૯,૧૬૪,૧૬૫,૧૬૭,૧૬૬,૧૬૮ વગેરેમાંથી કોતરવામાં આવ્યો હતો અને પ્લોટ નંબર ૨૭૪ની રચના પ્લોટ નંબર ૨૬૭,૨૬૮,૨૭૨,૨૭૩,૨૭૬,૨૭૭,૨૭૩,૨૭૯ અને ૨૮૦માંથી કરવામાં આવી હતી.

પ્રતિવાદીઓ દ્વારા મુકદ્દમો મુખ્યત્વે એ આધાર પર લડવામાં આવ્યો હતો કે પ્રતિવાદીઓ વિવાદમાં જમીન અથવા પ્લોટના અલગ કબજામાં હતા અને વાદીને તેમની સાથે કોઈ સંબંધ નહતા .એવું પણ કહેવામાં આવ્યું હતું કે અગાઉ અમુક સમયે વિવાદિત જમીનો સંયુક્ત હતી, પરંતુ એકીકરણની કાર્યવાહી દરમિયાન વાદીના કબજામાં રહેલા પ્લોટ પર આદિવાસીઓએ કબજો કર્યો હતો, જેમણે ઉત્તર પ્રદેશ જમીનદારી નાબૂદી અને જમીન સુધારણા અધિનિયમ, ૧૯૫૦ હેઠળ સરદારના અધિકારો મેળવ્યા હતા, પરંતુ કાયદાના અમલ દ્વારા વાદીએ પોતાનો હક ગુમાવ્યો હતો.પ્રતિવાદીઓએ છેતરપિંડી કરી હોવાના વાદીના આરોપને નકારી કાઢવામાં આવ્યો હતો.

વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે પ્રતિવાદીઓના આરોપો સ્વીકાર્યા અને વાદીનો કેસ ફગાવી દીધો.જોકે, જિલ્લા ન્યાયાધીશે શોધી કાઢ્યું હતું કે જમીનદારી નાબૂદ થયા પછી પણ સ્વીકૃત તથ્યો પર, સ્થિતિ એ હતી કે ૧૩૫૭માં ફસલીમાં વાદીનું નામ સ્પષ્ટપણે પ્રતિવાદીઓ સાથે સહ-ભાગીદાર તરીકે નોંધવામાં આવ્યું હતું અને ૧૩ સુધી તે ચાલુ રહ્યું હતું: EX-2 માંથી દેખાશે. ૨.વિદ્વાન જિલ્લા ન્યાયાધીશે વધુમાં શોધી કાઢ્યું હતું કે ૧૩૫૮ ફસલી પછી વાદીનું નામ અચાનક કાઢી નાખવામાં આવ્યું હતું અને જે સંજોગોમાં વાદીનું નામ અચાનક કાઢી નાખવામાં આવ્યું હતું તે બતાવવા માટે કોઈ સત્તા અથવા અદાલતનો કોઈ આદેશ નહોતો કે ન તો કોઈ ન્યાયિક કાર્યવાહી હતી કે જેના હેઠળ સહ-ભૂમિદાર તરીકે વાદીનું નામ કાઢી નાખવામાં આવ્યું હતું.વિદ્વાન જિલ્લા ન્યાયાધીશ, દસ્તાવેજ દસ્તાવેજની કાળજીપૂર્વક વિચારણા કર્યા પછી, સ્પષ્ટ નિષ્કર્ષ પર આવ્યા કે મોહમ્મદ બશીર દ્વારા કોઈ પ્રકારની છેતરપિંડી કરવામાં આવી હોવી જોઈએ. મોહમ્મદ રશીદે જ્યારે ૧૩૬૨માં ફસલીમાં મોહમ્મદ બશીર અને રશીદના નામે અલગથી જમીન દાખલ કરી હતી. પ્રતિવાદી દ્વારા વાદીને કોઈ પણ શેર આપવામાં ન

આવ્યો હતો , કારણ કે પ્રતિવાદીઓ સહ-હિસ્સેદારો હતા, જ્યાં સુધી સ્પષ્ટ હકાલપટ્ટીની વિનંતી કરવામાં ન આવે અથવા સહ-હિસ્સેદારો તરીકે પ્રતિવાદીઓનો કબજો સાબિત ન થાય ત્યાં સુધી કાયદામાં વાદીનો કબજો માનવામાં આવશે.

અન્ય એક સ્પષ્ટ હકીકત જે સ્વીકૃત સ્થિતિમાંથી બહાર આવે છે તે છે કે જો મોહમ્મદ.બશીર અને મોહમ્મદ.રશીદ ખેવટમાં વાદી સાથે સહ-ભૂમિદાર હતા અને તેમના હેઠળ સરદારી ભાડૂતો પણ હતા, સરદારી ભાડૂતો પ્રતિવાદીઓને એકલા છોડીને સહ-ભાગીદારોમાંથી એકની જમીન પર કેવી રીતે કબજો કરી શકે જેથી તેમને પ્લોટ ફરીથી ફાળવવામાં આવે.તે સારી રીતે નક્કી કરવામાં આવ્યું છે કે સહ-હિસ્સેદારની જમીનના ભાડા અને નફામાં માત્ર બિન-ભાગીદારી એ હકાલપટ્ટી સમાન નથી, જેથી કબજામાં રહેલા અન્ય સહ-હિસ્સેદારને પ્રતિકૂળ કબજો દ્વારા હક આપવામાં આવે.ખરેખર જો આ હકીકત સ્વીકારવામાં આવે તો પણ કાનૂની સ્થિતિ એ હશે કે મોહમ્મદ.બશીર અને મોહમ્મદ.રશીદ, વાદીના સહ-ભાગીદાર હોવાથી, વાદી વતી રચનાત્મક ટ્રસ્ટી બનશે અને વાદીના અધિકારને ટ્રસ્ટી દ્વારા સુરક્ષિત માનવામાં આવશે.પ્રતિવાદી વતી હાજર રહેલા વિદ્વાન વકીલ કાયદાની આ સ્થિતિને પડકારવામાં અસમર્થ હતા.વર્તમાન કેસમાં, તેથી તે સ્પષ્ટ છે કે પ્રતિવાદીઓનો કબજો, રચનાત્મક ટ્રસ્ટીઓના સ્વરૂપમાં હોવા ઉપરાંત, કાયદામાં વાદીનો કબજો હશે.

આ ઉપરાંત, હકીકત એ છે કે જિલ્લા ન્યાયાધીશ એ હકીકતને ધ્યાનમાં લીધા પછી સ્પષ્ટ તારણ પર આવ્યા છે કે કન્સોલિડેશન ઓપરેશન દરમિયાન પ્રતિવાદીઓ દ્વારા અથવા અન્ય કોઈ વ્યક્તિ દ્વારા સ્પષ્ટ છેતરપિંડી કરવામાં આવી હતી, જેના પરિણામે વાદીના અધિકારોને

નાબૂદ કરવાની માંગ કરવામાં આવી હતી.આ સંબંધમાં, વિદ્વાન જિલ્લા ન્યાયાધીશે નીચે મુજબ શોધી કાઢ્યું:—

"આ દર્શાવે છે કે મહેસૂલ રેકૉર્ડમાંથી નામ હટાવવા માટે આયોજિત છેતરપિંડી કરવામાં આવી હતી અને પ્રતિવાદીઓ દ્વારા ગામમાં એકીકરણ કામગીરીનો સંપૂર્ણ લાભ લેવામાં આવ્યો હતો.લેખિત નિવેદન, પેપર ૩૧એના પેરા ૨૦માં, પ્રતિવાદીઓ દ્વારા એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે તેઓએ મુકદ્દમા દ્વારા દાવાનો પ્લોટ મેળવ્યો હતો અને એકીકરણની કાર્યવાહી દરમિયાન વાદીનો અધિકાર ખતમ થઈ ગયો હતો.મારી સમક્ષ એવું બતાવવા માટે કોઈ પુરાવા નથી કે સબટેન્ટેન્ડ્સ સાથે કોઈ મુકદ્દમો હતો અને પ્રતિવાદીઓએ માત્ર પ્લોટ હસ્તગત કર્યા હતા.જો તે દલીલો માટે સ્વીકારવામાં આવે કે પ્રતિવાદીઓએ મુકદ્દમા દ્વારા પ્લોટ મેળવ્યા હતા, તો પણ તે કહી શકાતું નથી કે વાદીના અધિકારો ખતમ થઈ ગયા છે.

વિદ્વાન જિલ્લા ન્યાયાધીશનો આ તારણ હકીકતનો સ્પષ્ટ તારણ હતો અને જો તે ખોટો હતો (જોકે અમારા મતે તે સંપૂર્ણપણે સાચો છે) તો પણ બીજી અપીલમાં હકીકતના આ તારણમાં દખલ કરવા માટે ઉચ્ચ અદાલત માટે તે ખુદ્દું ન હતું.વધુમાં, અન્ય સ્થળે જિલ્લા ન્યાયાધીશે શોધી કાઢ્યું હતું કે વાદીને ઉપજમાંથી કોઈ હિસ્સો આપવામાં આવ્યો ન હતો તે સાબિત કરવા માટે રેકૉર્ડ પર કોઈ પુરાવા નથી અને તેથી, વાદીને કબજામાંથી હાંકી કાઢવામાં આવ્યો હોવાનું માનવામાં આવે તે નિષ્કર્ષ સાચો નથી.આ સંબંધમાં, વિદ્વાન ન્યાયાધીશે નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું:

"પ્રતિવાદીઓના વકીલ દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલી દલીલ કે વાદીને ઉપજમાંથી કોઈ હિસ્સો આપવામાં આવ્યો હોવાના રેકૉર્ડ પર કોઈ પુરાવા નથી અને તેથી, વાદીને કબજામાંથી હાંકી કાઢવામાં આવ્યો હોવાનું માનવું જોઈએ, તે ખોટી છે.

આ પણ હકીકતનો એક તારણ હતો જે બીજી અપીલને બંધનકર્તા હતી. ધ હાઈકોર્ટ એ હકીકત પર આધાર રાખ્યો હોવાનું જણાય છે કે તે સાબિત કરવા માટે કોઈ પુરાવા નથી કે વાદીને યુ. પી. કોન્સોલિડેશન ઓફ હોલિંગ્સ એક્ટ, ૧૯૫૩ ની કલમ ૯ હેઠળ અરજી દાખલ કરવાથી અટકાવવામાં આવી હતી અથવા પ્રતિવાદીઓએ વાદીને ખાતરી આપી હતી કે એકીકરણની કાર્યવાહી દરમિયાન તેનું નામ રેકૉર્ડમાં દાખલ કરવામાં આવશે. અહીં પણ, ઉચ્ચ અદાલતે રેકૉર્ડની ભૂલ કરી હતી કારણ કે ફરિયાદી સાક્ષી, કરબલાઈ બેગમનો સ્પષ્ટ પુરાવો એ છે કે તેમને એકીકરણની કાર્યવાહી વિશે બિલકુલ જાણ કરવામાં આવી ન હતી અને પ્રતિવાદીઓ દ્વારા ખાતરી આપવામાં આવી હતી કે તેઓ તેમના હિસ્સાની યોગ્ય કાળજી લેશે. આ જિંદા ન્યાયાધીશ દ્વારા સ્વીકારવામાં આવ્યું હતું અને બીજી અપીલમાં હાઈકોર્ટ દ્વારા તેમાં દખલ ન થવી જોઈએ.

ઉચ્ચ અદાલતે એ આધાર પર કાર્યવાહી કરી હતી કે આ આદેશને રદબાતલ બનાવવા માટે એકત્રીકરણ સત્તાવાળાઓ પર કોઈ છેતરપિંડી કરવામાં આવી હોવાનું દર્શાવવા માટે કંઈ નથી. અહીં ઉચ્ચ અદાલતે વાદી દ્વારા કરવામાં આવેલા કેસને સંપૂર્ણપણે ગેરસમજ કરી. તે વાદીનો કેસ ક્યારેય નહોતો કે એકીકરણ અધિકારીઓ સાથે કોઈ છેતરપિંડી કરવામાં આવી હતી. તેણીએ તેણીની ફરિયાદમાં અને તેણીના પુરાવામાં જે કહ્યું હતું તે એ હતું કે પ્રતિવાદીઓએ તેણીને ખાતરી આપીને છેતરપિંડી કરી હતી કે તેણીના હિસ્સાની યોગ્ય રીતે

સંભાળ લેવામાં આવશે, અને આ સ્પષ્ટ સમજણ પર તેણીએ મિલકતોનું સંપૂર્ણ સંચાલન પ્રતિવાદીઓ પર છોડી દીધું હતું જેઓ તેનું સંચાલન પણ કરતા હતા.ટ્રાયલ કોર્ટે વાદી દ્વારા કરવામાં આવેલા કેસના આ ભાગની સંપૂર્ણ પ્રશંસા કરી ન હતી અને જિલ્લા ન્યાયાધીશે સ્પષ્ટ શબ્દોમાં તેનો સ્વીકાર કર્યો હતો.આ સંજોગોમાં, તેથી, એકત્રીકરણની કાર્યવાહીમાં છેતરપિંડી કરવામાં આવી હોવાનું ઉચ્ચ ન્યાયાલયનું તારણ કાયદેસર રીતે યોગ્ય નથી.

છેલ્લો આધાર કે જેના પર ઉચ્ચ અદાલતે અપીલકર્તાને અયોગ્ય ઠેરવ્યો હતો તે એ હતો કે યુ. પી. કોન્સોલિડેશન ઓફ હોલિંગ્સ એક્ટ હેઠળ ચક્રવર્તી પૂર્ણ થયા પછી, દાવો ઉપરોક્ત અધિનિયમની કલમ ૪૯ દ્વારા પ્રતિબંધિત કરવામાં આવ્યો હતો. તે સારી રીતે નક્કી કરવામાં આવ્યું છે કે જ્યાં સુધી હકના આધારે દાવાને પ્રતિબંધિત કરતી સ્પષ્ટ જોગવાઈ ન હોય ત્યાં સુધી અદાલતો પક્ષકારોના હકને સ્થાપિત કરવા માટે દાવાની મર્યાદાને સરળતાથી અનુમાન કરશે નહીં.સુભા સિંહ વિરુદ્ધ મહેન્દ્ર સિંહ અને અન્યો (૧) માં આ અદાલતે નીચેના અવલોકનો કર્યા હતા:—

"આમ તે ખૂબ જ સ્પષ્ટ હતું કે કલમ ૨૩ હેઠળ યોજનાને અંતિમ સ્વરૂપ આપ્યા પછી અને તેના પ્રકાશન પછી જ્યારે કાર્યવાહીનું કારણ ઊભું થયું ત્યારે વારસાના આધારે પરિવર્તન માટેની અરજી એ એવી બાબત નથી કે જેના સંબંધમાં કલમ ૪૯ની કલમ ૨ના અર્થમાં "આ અધિનિયમની જોગવાઈઓ હેઠળ" અરજી દાખલ કરી શકાય.આમ, કલમ ૪૯ નો બીજો અંગ પણ આકર્ષિત થતો નથી.પરિણામ એ આવે છે કે જમીનના હક અથવા વાદીના પુત્રત્વની તપાસ અને ચુકાદો આપવા માટે નાગરિક અદાલતોના અધિકારક્ષેત્રના વકીલની અરજીમાં કોઈ તથ્ય નથી.

ઉપર ઉલ્લેખિત આ અદાલતના સ્પષ્ટ નિર્ણયને ધ્યાનમાં રાખીને, ઉચ્ચ અદાલતે કાયદામાં ભૂલ કરી હતી કે વર્તમાન દાવાને કલમ ૪૯ યુ.પી.કોન્સોલીડેશન ઓફ હોલિંગ્સ એક્ટ દ્વારા પ્રતિબંધિત કરવામાં આવ્યો હતો.

આમ, જે આધારો પર ઉચ્ચ અદાલતે જિલ્લા ન્યાયાધીશના નિર્ણયને ઉલટાવી દીધો છે તે કાયદામાં ટકાઉ નથી અને ઉચ્ચ અદાલતના ચુકાદાને ટકી રહેવાની મંજૂરી આપી શકાતી નથી.

તેથી, અમે સમગ્ર ખર્ચ સાથે અપીલને મંજૂરી આપીએ છીએ, હાઈકોર્ટના ચુકાદાને રદ કરીએ છીએ, જ્યાં સુધી પ્લોટ નંબર ૨૦૧ અને ૨૭૪ નો સંબંધ છે ત્યાં સુધી સંયુક્ત કબજો માટે વાદીના દાવાને હુકમ આપીએ છીએ અને જિલ્લા ન્યાયાધીશના ચુકાદાને પુનઃસ્થાપિત કરીએ છીએ. આ અદાલત દ્વારા મંજૂર કરાયેલ ખર્ચ રૂ. ૧૫, ૦૦૦/- (માત્ર પંદર હજાર) પ્રતિવાદીઓ દ્વારા ઉચ્ચ અદાલતમાં જમા કરવામાં આવે છે અને અપીલકર્તાને ચૂકવવામાં આવે અને બાકીની રકમ પ્રતિવાદીઓને પરત કરી શકાય છે.

એન. કે. એ. અપીલને મંજૂરી આપવામાં આવી.

This judgment has been translated using AI Tool - SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all

practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.